

Moge een dubbel deel ‘van uw geest’ op mij zijn.

In 2 Koningen 2:9 moet Elisa afscheid nemen van Elia. Deze zal in een stormwind opgenomen worden naar de hemel. Elisa is de aangewezen man om Elia als profeet op te volgen. Voordat Elia weggenomen wordt stelt Elisa hem één vraag, en het is wel een moeilijke vraag. Hij zegt letterlijk ‘laat toch de mond van twee in uw geest naar mij zijn’. Deze onbegrijpelijke zinsnede wordt duidelijker als men de vertalingen naslaat die ‘de mond van twee’ vertalen met ‘een dubbel deel’. In Deuteronomium 21:17 wordt namelijk dezelfde uitdrukking gebruikt als het gaat over het dubbele deel dat de oudste zoon als eerstgeborene krijgt als erfenis. Veel vertalers en exegeten denken dan ook dat Elisa hier vraagt om een dubbel deel van Elia’s geest. Elia belooft hem dat dit werkelijkheid zal worden als Elisa hem inderdaad zal zien opstijgen.

Veel vertalingen, zoals de HSV, Oussoren, Brongers, Alter, Willibrord vertaling, Chouraqui, Buber-Rosenzweig, Brueggemann vertalen dan ook ‘van’: een dubbel deel van uw geest.. O.a. Keil en van Gelderen echter geven toe dat het woordje ‘van’ er niet staat. Zo vertaalt de NBV21 dan ook: *Laat mij dubbel in uw geest delen*. Van Gelderen zegt ook dat Elisa een dubbel deel begeert ‘in de geest van Elia’, en niet tweemaal zoveel van de geest van Elia.

Dat Elisa zijn voorganger wil overtreffen door dubbel zoveel te presteren lijkt van weinig eerbied te getuigen voor zijn leermeester. Ook al worden van Elisa meer wonderen beschreven dan van Elia, in de Joodse traditie is Elia de grootste profeet ná Mozes.

Toch is hiermee niet alles gezegd over deze tekst. De uitdrukking ‘pi-shenajim’, ‘dubbel deel’ (letterlijk: twee monden) komt behalve in Deuteronomium 21:17 ook nog voor in Zacharia 13:8. Daar is de betekenis echter niet ‘dubbel deel’, maar ‘tweederde deel’. Als men deze betekenis hier aanhoudt zou het juist bescheidenheid zijn van Elisa dat hij niet verlangt het niveau van zijn voorganger te evenaren, maar wel in diens geest wil doorgaan.

Lukas de Groot. Juni 2025